

คู่มือความรู้

เรื่อง ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

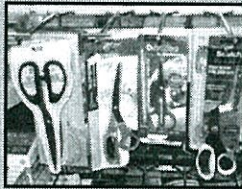
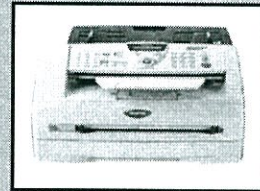
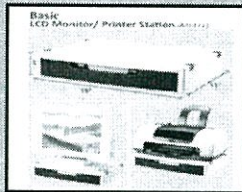
จัดทำโดย

งานการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัด

องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะช้าง

ความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่

ตาม พ.ร.บ. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

หน่วยงานของรัฐ

ส่วนราชการ

- ราชการส่วนกลาง
 - กระทรวง
 - ทบวง
 - กรม
- ราชการส่วนภูมิภาค
- ราชการส่วนท้องถิ่น

รัฐวิสาหกิจ

- จัดตั้งโดย พ.ร.บ.
- จัดตั้งโดย พ.ร.ฎ.

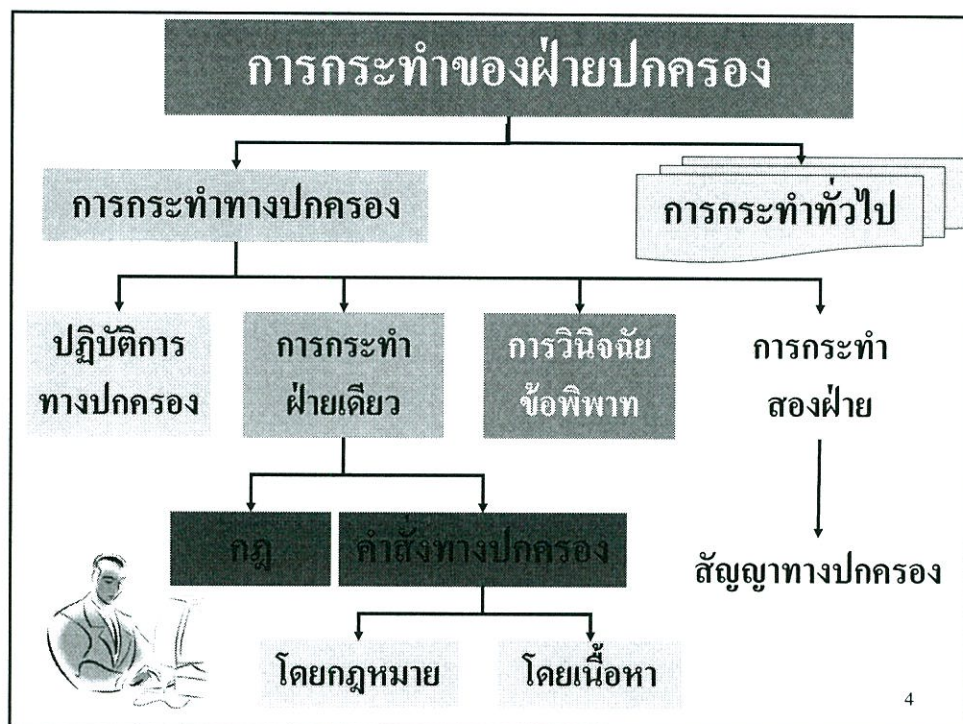
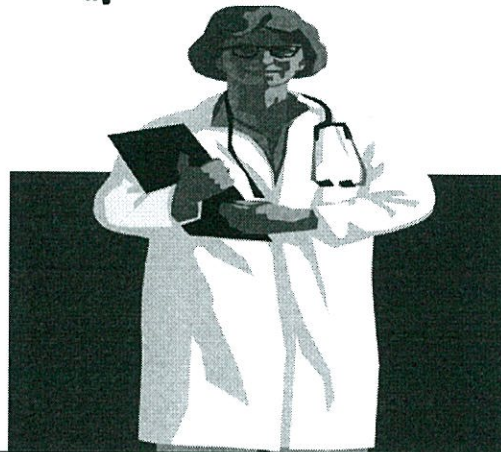
หน่วยงานอื่นของรัฐ

- ที่มี พ.ร.ฎ กำหนด

เจ้าหน้าที่

- ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง
- ผู้ปฏิบัติงานอื่น
 - ในฐานะกรรมการ
 - ในฐานะอื่น

พ.ร.บ. วิชาชีพบริหารการทางปกครอง พ.ศ. 2539

หลักการของกฎหมายเอกชนและกฎหมายมหาชน

1. กฎหมายเอกชนมีลักษณะดังนี้

- 1.1 มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ของเอกชน
- 1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างเอกชน มีความเสมอภาคและมีสิทธิเท่าเทียมกัน
- 1.3 เมื่อเกิดความขัดแย้งกัน ศาลเป็นผู้ตัดสิน
- 1.4 หลักกฎหมายเอกชน คือ....

“ทำได้ ถ้ากฎหมายไม่บัญญัติห้ามไว้”

2. กฎหมายมหาชนมีลักษณะดังนี้

- 2.1 มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะ
- 2.2 ไม่มีความเสมอภาค คือหน่วยงาน หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจมากกว่าเอกชน
- 2.3 มีการจำกัดอำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐ คือ การกระทำของเจ้าหน้าที่ ต้อง
 - ชอบด้วยกฎหมาย และ
 - ต้องกระทำภายในขอบเขต และตรงตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย
- 2.4 หลักกฎหมายมหาชน คือ

“ทำไม่ได้ ถ้ากฎหมายไม่บัญญัติให้ทำได้”

หลักความชอบด้วยกฎหมาย ของการกระทำทางปกครอง

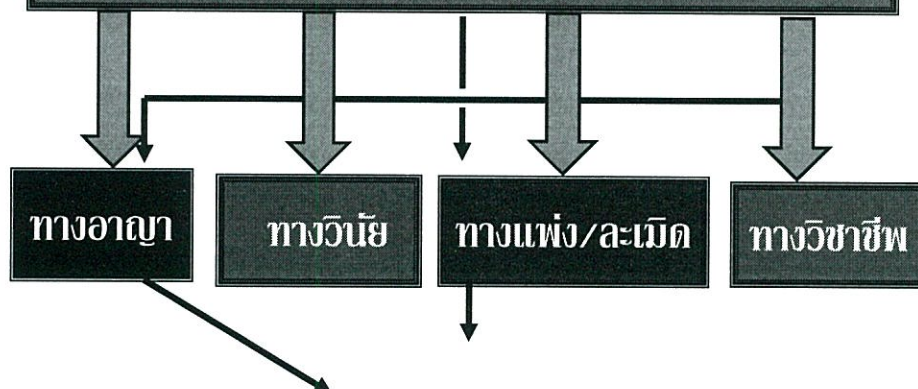
การปฏิบัติ ราชการ

1. หลักการกระทำของฝ่าย
ต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย
2. หลักการกระทำของฝ่าย
ต้องมีกฎหมายให้อำนาจ

○ กรณีจะปฏิบัติราชการเพื่อประโยชน์สาธารณะ
แต่ไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้.....
ทำได้ เมื่อไม่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น

ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ละเมิดทางแพ่ง ตาม มาตรา ๔๒๐ ปพพ.

- ผู้ใดกระทำการใด
- โดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่อ
- ทำต่อบุคคลอื่น
- โดยผิดกฎหมาย
- ให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด
- ผู้ทำละเมิดต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทน

9

ความรับผิดของเจ้าหน้าที่ ตาม มาตรา ๗๖ ปพพ.

- ผู้แทน/ผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคล กระทำตามหน้าที่ เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น
- นิติบุคคลนั้นต้องรับผิดชอบจ่ายค่าสินไหมฯ
- นิติบุคคลมีสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่ผู้ก่อความเสียหาย
- หากเกิดจากการกระทำนอกขอบวัตถุประสงค์/อำนาจหน้าที่ของนิติบุคคล ผู้ที่เห็นชอบหรือผู้กระทำต้องร่วมรับผิดชอบจ่ายค่าสินไหมฯแก่ผู้เสียหายด้วย

10

ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ตามหลักกฎหมายแพ่ง

- เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดต้องรับผิดชอบส่วนตัว
- หน่วยงานของรัฐร่วมรับผิดชอบ แล้วไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่
- เจ้าหน้าที่ร่วมกันกระทำผิดต้องรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม

11

ประมวล

1. การกระทำ ที่มีได้กระทำโดยเจตนา
2. แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง
ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจะต้องมี
ตามวิสัยและพฤติการณ์
3. และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวัง
เช่นว่านั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่

12

ประมาณเส้นเล่ออย่างร้ายแรง

1. มีลักษณะไปในทางที่บุคคลนั้น ได้กระทำไป
โดยขาดความระมัดระวัง
2. ที่เบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์มาตรฐานอย่างมาก เช่น
พึงคาดเห็นได้ว่าความเสียหายอาจเกิดขึ้นได้
หรือ หากระมัดระวังสักเล็กน้อย
ก็คงคาดเห็นการอันอาจ
เกิดความเสียหายเช่นนั้น

13

กรณีที่ว่า “ประมาณเส้นเล่ออย่างร้ายแรง”

1. ไม่ได้ใช้ความระมัดระวังเลยสักนิด
2. ทำผิดซ้ำๆ ในเรื่องแบบเดียวกัน
3. ปฏิบัติผิดมาตรฐานวิชาชีพ
4. ฝ่าฝืนกฎหมาย/ระเบียบ
5. กฎหมาย/ระเบียบ กำหนด วิธีปฏิบัติไว้
แต่ไม่ได้ทำ หรือปฏิบัติตามนั้น

14

↓
๗

เหตุสุดวิสัย

1. เหตุใด ๆ อันจะเกิดขึ้น หรือจะให้ผลพิบัติ
2. เป็นเหตุที่ไม่สามารถป้องกันได้
3. แม้บุคคลผู้ต้องประสบหรือใกล้จะต้องประสบ
จะได้จัดการระมัดระวังตามสมควร อันพึงคาด-
หมายได้จากบุคคลในฐานะและภาวะเช่นนั้น

พรบ. ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

คำนิยามที่
สำคัญ

- เจ้าหน้าที่
- หน่วยงานของรัฐ

ความรับผิด
ทางละเมิด
ของเจ้าหน้าที่

- การทำละเมิดต่อเอกชน
(บุคคลภายนอก)
- การทำละเมิดต่อ
หน่วยงานของรัฐ

**สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ
ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539**

1. เมื่อเกิดความเสียหายแก่ หน่วยงานของรัฐ หรือ
บุคคลภายนอก
 - หน่วยงานของรัฐเสียหาย เช่น ทรัพย์สินเสียหาย
 - บุคคลภายนอกเสียหาย เช่น
 - 2) บาดเจ็บ) ตาย
 - 3) ทรัพย์สิน/สิทธิ เสียหาย
2. ความเสียหายเกิดจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่
ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ราชการ

3. กรณีเจ้าหน้าที่กระทำความผิดต่อหน่วยงานของรัฐ
หรือต่อบุคคลภายนอก ทำให้ได้รับความเสียหาย
 - 3.1 กรณี จงใจ หรือ ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง
เจ้าหน้าที่ต้องรับผิด
 - 3.2 กรณี ประมาทเลินเล่อไม่ร้ายแรง
เจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิด

เหตุผลในการตรากฎหมาย

- ✦ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ของตนเอง
เมื่อเกิดความเสียหาย นำ ปพพ.มาใช้บังคับ ไม่เหมาะสม
- ✦ บางกรณีเจ้าหน้าที่ที่อาจกระทำโดยไม่ตั้งใจ หรือผิดพลาดเล็กน้อย
- ✦ หลักกฎหมายนี้รวม ทำให้ต้องรับผิดชอบในการกระทำของเจ้าหน้าที่อื่นด้วย
- ✦ เจ้าหน้าที่ไม่กล้าตัดสินใจเพราะเกรงต้องรับผิดชอบ บั่นทอนขวัญกำลังใจ
มีวิธีการบริหารงานบุคคลและวินัยควบคุมอยู่ ทำให้มีความรอบคอบ

กฎหมายนี้ มุ่งคุ้มครองเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริต
และใช้ความระมัดระวังตามสมควร

การกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่

กระทำต่อบุคคลภายนอก

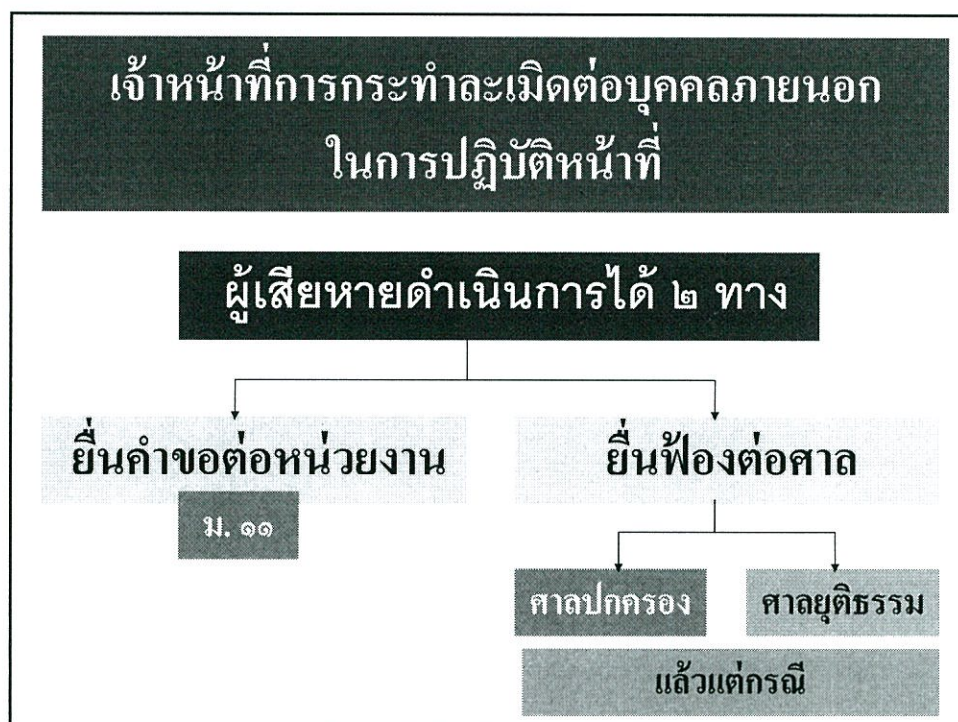
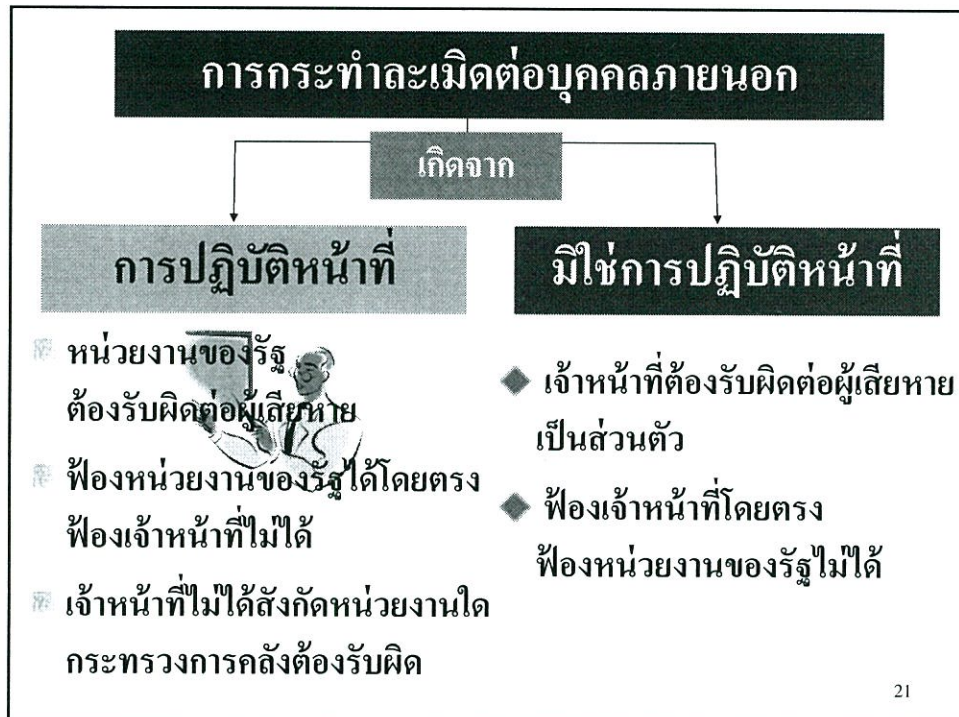

กระทำต่อหน่วยงานของรัฐ

- ☐ หน่วยงานของรัฐที่ผู้นั้นสังกัด
- ☐ หน่วยงานของรัฐอื่น

☐ ละเมิดต่อหน่วยงานเดียว

☐ ละเมิดต่อหน่วยงานหลายหน่วย

ผู้เสียหายยื่นขอค่าเสียหายต่อหน่วยงานของรัฐ

- ผู้เสียหายยื่นคำขอต่อหน่วยงานให้พิจารณาใช้ค่าเสียหายได้
- หน่วยงานต้องออกไปรับคำขอไว้ให้เป็นหลักฐาน
- พิจารณาโดยไม่ชักช้า (เสร็จใน **180** วัน ขอยายต่อ รมต. อีกไม่เกิน **180** วัน)
- หน่วยงานมี “คำสั่ง” แล้ว ไม่พอใจมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

23

การดำเนินการกรณีผู้เสียหาย (บุคคลภายนอก) ฟ้องคดีต่อศาล

ถ้าผลคดีทางราชการแพ้
-ไล่เบี้ยเจ้าหน้าที่ตามเกณฑ์หมวด 1
(จงใจ-ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง)

การฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายต่อศาล

ศาลปกครอง

❖ ละเมิดที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่

❖ ละเมิดเกิดจาก ๔ กรณี

- การใช้อำนาจตามกฎหมาย (เฉพาะกฎหมายปกครอง)
- กฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น
- ละเลยต่อหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด
- ปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า

ศาลยุติธรรม

❖ ละเมิดที่ไม่ได้เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบส่วนตัว)

❖ ละเมิดที่เป็นกรปฏิบัติหน้าที่ แต่มีใช้เกิดจาก

- ❖ การใช้อำนาจตามกฎหมาย
- ❖ การออกกฎ คำสั่งทางปกครอง คำสั่งอื่น
- ❖ การละเลยต่อหน้าที่ หรือ
- ❖ การปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า

25

สิทธิโต้แย้งเอาข้อเจ้าหน้าที่

กรณีหน่วยงานของรัฐรับผิดชอบใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ผู้เสียหาย

เจ้าหน้าที่

ไม่จงใจ หรือประมาทเลินเล่อ
ธรรมดา

เป็นพื้กับหน่วยงานของรัฐ

จงใจ หรือประมาทเลินเล่อ
อย่างร้ายแรง

เรียกเอาข้อเจ้าหน้าที่

ไม่ใช่หลักคู่กรณีร่วม

บางส่วน

ผ่อนชำระได้

เต็มจำนวน

ไม่เต็มจำนวน ตามระดับความร้ายแรง ความเป็นธรรมแต่ละกรณี

หักส่วนความรับผิดชอบ กรณีความบกพร่องของหน่วยงานหรือระบบ
การดำเนินงานส่วนรวม

อายุความเรียกร้องค่าสินไหมฯ

- กรณีหน่วยงาน/เจ้าหน้าที่ใช้ค่าสินไหมฯแก่ผู้เสียหาย
- สิทธิเรียกให้อีกฝ่ายชดใช้ค่าสินไหมฯแก่ตน อายุความ **1 ปี** นับแต่ได้ใช้ค่าสินไหมแก่ผู้เสียหาย

27

การกระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ

หน่วยงานที่ผู้นั้นสังกัด

หน่วยงานของรัฐอื่น

28

การกระทำละเมิดต่อหน่วยงานเกิดจาก

การปฏิบัติหน้าที่

- ☞ การเรียกร้อยค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ให้นำมาตรา ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม
- ☞ เรียกค่าสินไหมฯ ได้เฉพาะกรณีเป็นการจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น

มิใช่การปฏิบัติหน้าที่

- ◆ ให้บังคับตาม ปพพ.

29

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติ
เกี่ยวกับการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด พ.ศ.2539

ขั้นตอนการดำเนินการหาผู้รับผิดชอบทางละเมิด

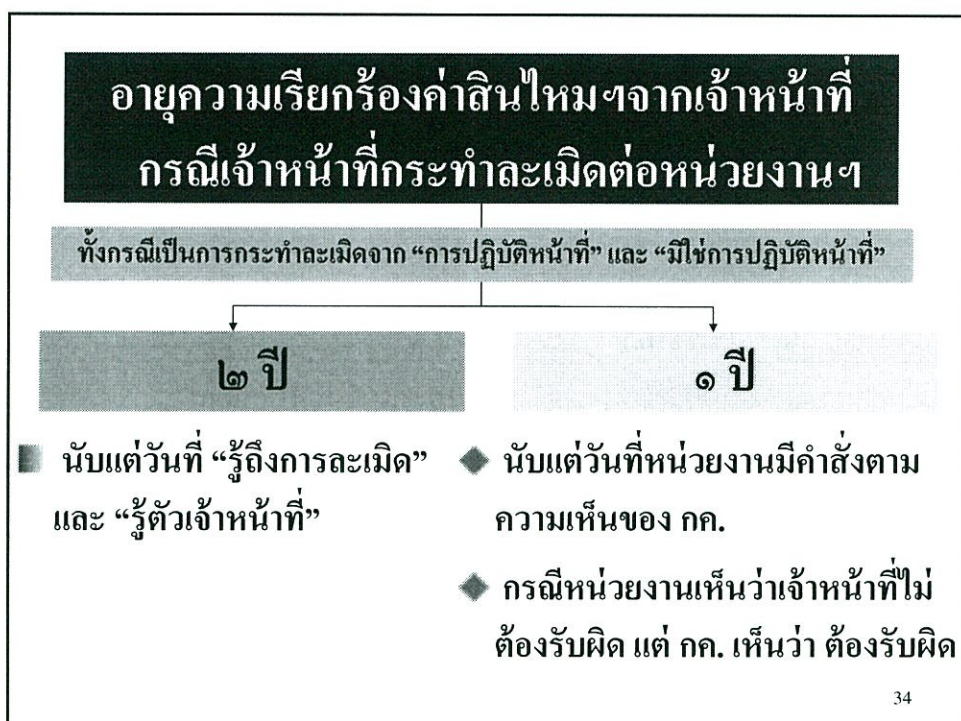
- ✿ แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด
- ✿ รวบรวมหลักฐานและให้ผู้เกี่ยวข้องชี้แจง
- ✿ คณะกรรมการเสนอความเห็นไปยังผู้แต่งตั้ง
- ✿ วินิจฉัยว่ามีผู้รับผิดชอบหรือไม่ เท่าใด แต่ยังไม่แจ้งเจ้าหน้าที่
- ✿ ส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบและพิจารณา
- ✿ ออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชุดใดใช้ตามความเห็นของ
กระทรวงการคลัง
- ✿ แจ้งคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ พร้อมสิทธิฟ้องคดีและอายุความฟ้องคดี

31

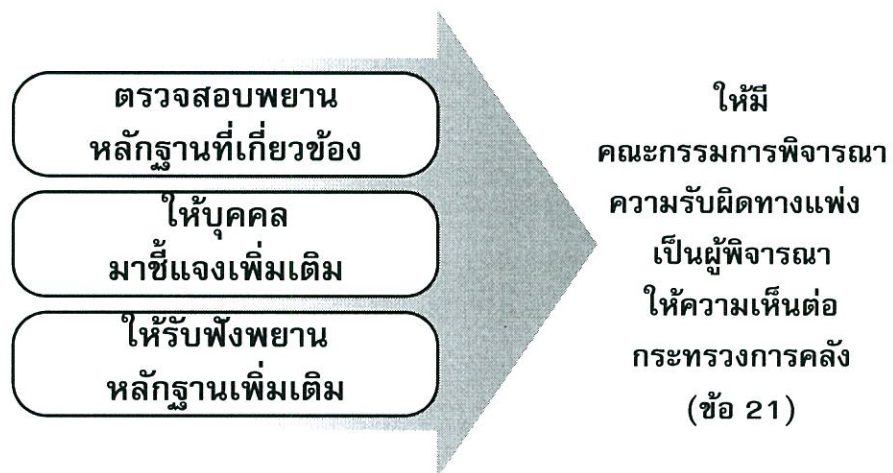
หน่วยงานออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ ชำระเงินค่าสินไหมทดแทน (ม. ๑๒)

- ✚ เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่หน่วยงาน
 - ✿ กรณีหน่วยงานชดใช้ค่าสินไหมให้ผู้เสียหาย
 - ✿ กรณีกระทำละเมิดต่อหน่วยงาน
- ✚ หน่วยงานที่เสียหายมีอำนาจออก “คำสั่ง” เรียกให้
เจ้าหน้าที่ชำระเงินภายในกำหนดเวลาได้

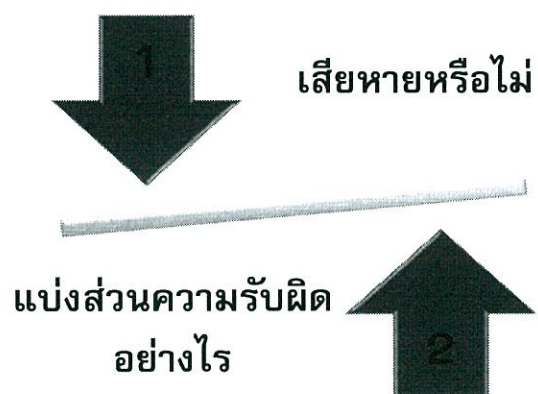
32

การพิจารณาของกระทรวงการคลัง

การพิจารณาวินิจัย

การชดใช้ค่าเสียหาย

ถ้าเป็นเงิน = ชดใช้เป็นเงิน

ถ้าเป็นสิ่งของ = ต้องชดใช้เป็นสิ่งของที่มี
สภาพ คุณภาพ ปริมาณ และ
ลักษณะอย่างเดียวกัน

ถ้าซ่อม = ต้องทำสัญญาตกลง และ
ซ่อมให้แล้วเสร็จโดยเร็ว
(6 เดือน)

ถ้าชดใช้ต่างจาก
ทรัพย์สินที่เสียหาย = ต้องทำความตกลงกับ
กระทรวงการคลัง
หรือสัญญา

การผ่อนชำระเงิน

เจ้าหน้าที่ สามารถผ่อน ชำระได้ตาม หลักเกณฑ์ ของกระทรวง การคลัง ว115	หากไม่เป็นไป ตามหลักเกณฑ์ ดังกล่าว ให้ทำ ความตกลงกับ กระทรวง การคลังเป็น กรณีไป	ห้ามฟ้อง ล้มละลาย ในกรณีที่ไม่มี เงินผ่อนชำระ เว้นแต่เข้า เงื่อนไขข้อ 27 แห่งระเบียบฯ
--	---	---

ประกาศกระทรวงการคลัง (ว 115)
เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผ่อนชำระหนี้ของ
เจ้าหน้าที่ ลงวันที่ 19 กันยายน 2545

(กค 0406.3/ว 115 ลว.18 พ.ย.2545)

เงื่อนไข	วงเงิน	ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ	เวลา
งวดแรก		20	วันทำสัญญา
ที่เหลือ	$\leq 50,000$	20	ไม่เกิน 1 ปี
	$> 50,000-500,000$	20	ไม่เกิน 5 ปี
	$> 500,000$	20	ไม่เกิน 10 ปี

ดอกเบี้ยผ่อนชำระ

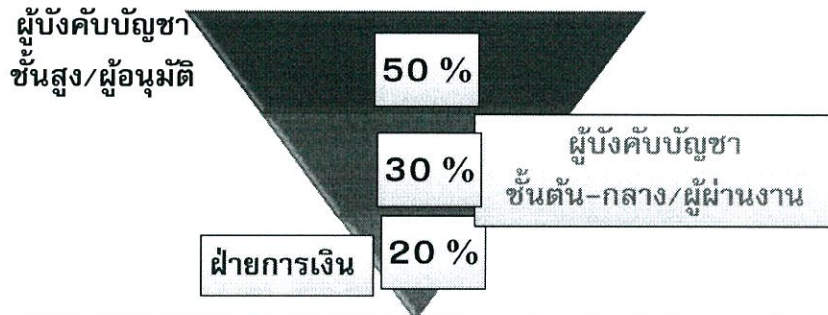
อัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี

ยกเว้น
ผ่อนครบภายใน
1 ปี
ไม่คิดดอกเบี้ย

การใช้เงินผิดระเบียบ

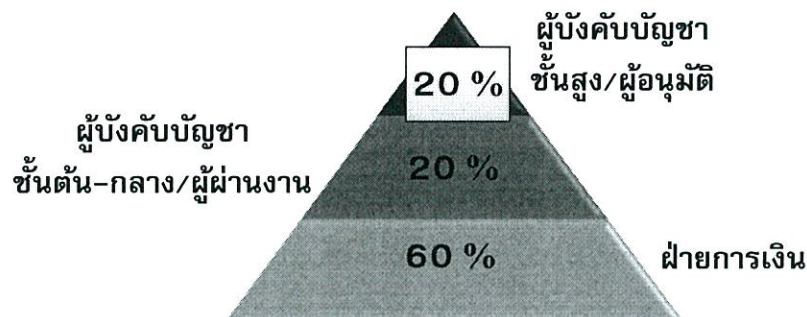
ไม่นำเงินรายได้เข้าบัญชีที่เกี่ยวข้องแต่นำไปใช้
โดยผิดระเบียบ (กรณีปฏิบัติผิดหลักการเงินการคลัง)

*ถ้าผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจสั่งการและเป็นผู้อนุมัติ
ให้รับผิดชอบจำนวน 100 %

การใช้เงินผิดระเบียบ (ต่อ)

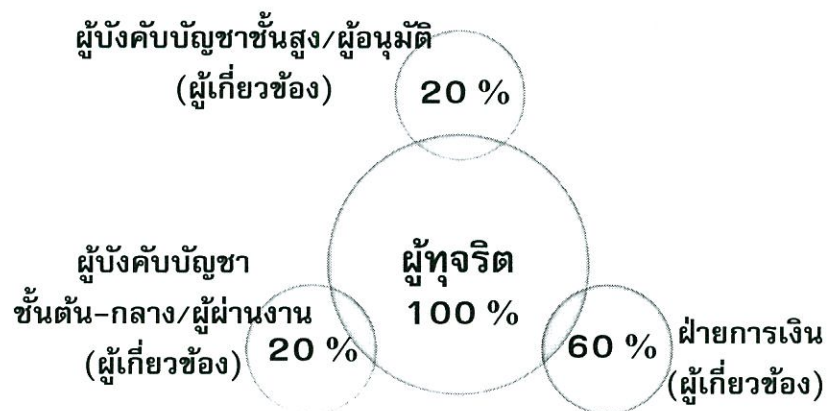
จ่ายเงินเกินสิทธิ / ไม่มีสิทธิ / ผิดระเบียบ*

*มีงบประมาณแล้ว แต่จ่ายผิดระเบียบหรือเกินสิทธิ
ที่ควรได้รับ

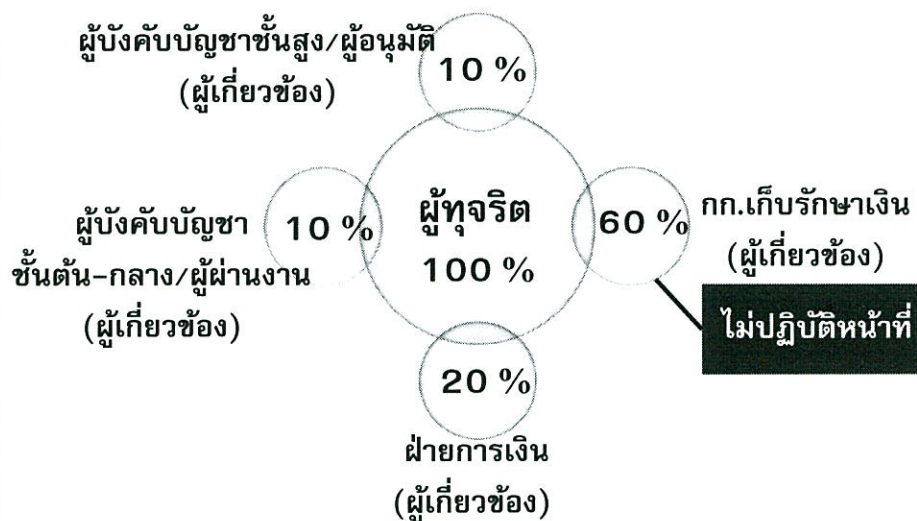
การทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน

รับเงินแล้วไม่ออกใบเสร็จ/แก้ไข/ปลอม ใบเสร็จ

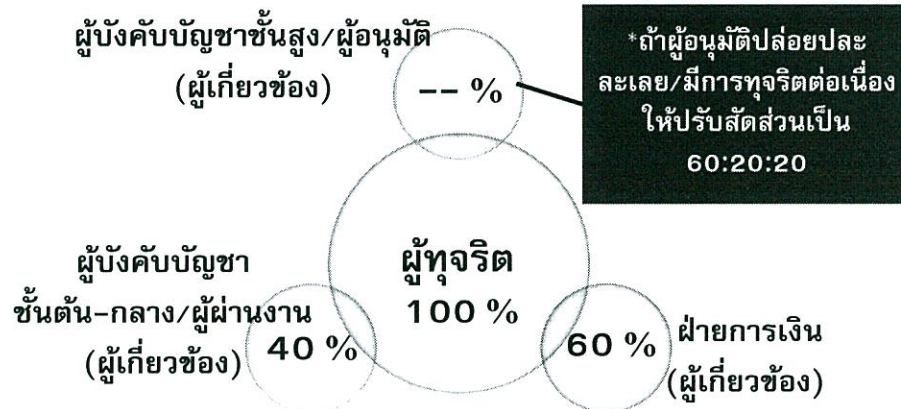
การทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน (ต่อ)

ออกใบเสร็จแล้วไม่นำเงินส่ง

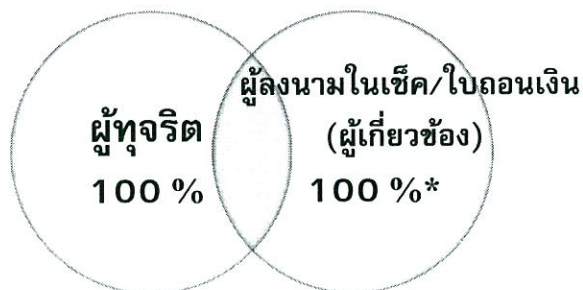
การทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน (ต่อ)

เบิกจ่ายเงินโดยทุจริต
(ทำหลักฐานการจ่ายเท็จ/แก้ไขเอกสารการเบิกจ่าย)

การทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน (ต่อ)

แก้ไขหรือเติมจำนวนเงินในเช็ค/ใบถอนเงิน ให้สูงขึ้น

*กรณีไม่ปฏิบัติตามระเบียบ เช่น ลงนามล่วงหน้า
เว้นช่องว่างข้างหน้า ไม่ขีดคร่อม ฯลฯ
-ถ้าลงนามหลายคนแบ่งคนละส่วนเท่า ๆ กัน

อุบัติเหตุ

ฝ่าฝืนกฎหมายจราจร / ด้วยความจงใจหรือ
ประมาทร้ายแรง*

100 %

พนักงานขับรถ

*กระทำโดยประมาทเพียง
ฝ่ายเดียวหรือโดยลำพัง

50 %

พนักงานขับรถ

คู่กรณีมีส่วนประมาท
ร่วมอยู่ด้วย

อุบัติเหตุ (ต่อ)

ฝ่าฝืนกฎหมายจราจร -- มีเหตุปัจจัยภายนอก
ประกอบด้วย*

พนักงานขับรถ

75 %

*เช่น มิได้มีตำแหน่งหน้าที่โดยตรงเป็นพนักงานขับรถ
ไม่ชำนาญเส้นทาง
สภาพถนนหรือทัศนวิสัยไม่ดี
สภาพยานพาหนะก่อนนำมาใช้ไม่สมบูรณ์
มีความจำเป็นเร่งด่วน - ขับรถพยาบาลนำส่งผู้บาดเจ็บ

การบังคับทางปกครองตามกฎหมาย วิ.ปฏิบัติฯ

- คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ผู้ใดชำระเงิน ถึงกำหนดแล้วไม่ชำระ
- ให้เจ้าหน้าที่มีหนังสือเตือนให้ชำระภายในเวลาที่กำหนด แต่ต้องไม่น้อยกว่า ๗ วัน
- ถ้าไม่ปฏิบัติตามคำเตือน เจ้าหน้าที่ใช้มาตรการบังคับทางปกครอง โดย “ยึด आयัดทรัพย์สินของผู้นั้นและขายทอดตลาดเพื่อชำระเงินให้ครบถ้วน”
- การยึด आयัด และขายทอดตลาดฯ ปฏิบัติตาม ป.วิ.แพ่ง โดยอนุโลม
- การบังคับทางปกครองไม่ใช้กับเจ้าหน้าที่ด้วยกัน เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

49

สรุปกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

1. แยกความรับผิดอันเกิดจาก
“การปฏิบัติหน้าที่ & ไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่”
2. แยกความรับผิดของหน่วยงาน & เจ้าหน้าที่
3. สิทธิไล่เบี้ย เฉพาะกรณีจงใจ-ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง
4. การไล่เบี้ย คำนึงถึงระดับความร้ายแรง-ความบกพร่องของหน่วยงาน
5. ไม่นำหลัก “ลูกหนี้ร่วม” มาใช้บังคับ
6. กำหนดเรื่อง “อายุความ” แตกต่างจาก ปพพ.
7. หน่วยงานใช้ “มาตรการบังคับทางปกครอง” ได้เอง

50

